Analyysi

Pandemia kiihdytti käteisen käytön vähenemistä ja kasvatti verkkokauppamaksuja

Raha ja maksaminen | 20.12.2022 | Taina Sinivuori

KIRJOITTAJA

Taina Sinivuori
Ekonomisti

Euroalueen kuluttajien maksutottumuksia selvittävä uusin SPACE-tutkimus havaitsi euroalueella kaksi merkittävää maksamisen suuntausta. Vuosien 2019 ja 2022 välillä käteisen käytön väheneminen kiihtyi samalla kun verkkokauppamaksut yleistyivät huomattavasti. Suuntaukset ovat selvästi havaittavissa myös Suomessa. Käteisen käyttö maksupisteissä laski Suomessa koko euroalueen alhaisimmaksi vuosien 2019 ja 2022 välillä. Myös käteisen hyväksyntä maksupisteissä laski Suomessa yhdeksi euroalueen alhaisimmista.

Kuluttajien maksutapamieltymykset muuttuvat jatkuvasti. Ensimmäisen kerran Euroopan

keskuspankki (EKP) selvitti euroalueen kuluttajien maksukäyttäytymistä SUCH-tutkimuksella vuonna 2016 (Study on the Use of Cash by Households in the euro area). Vuonna 2019 EKP alkoi selvittää euroalueen kuluttajien maksuasenteita joka toinen vuosi toteuttavalla SPACE-tutkimuksella (Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area). EKP:n ohella myös Suomen Pankki julkaisee vuosittain kuluttajakyselyn käteisen ja maksukorttien käytöstä[1].

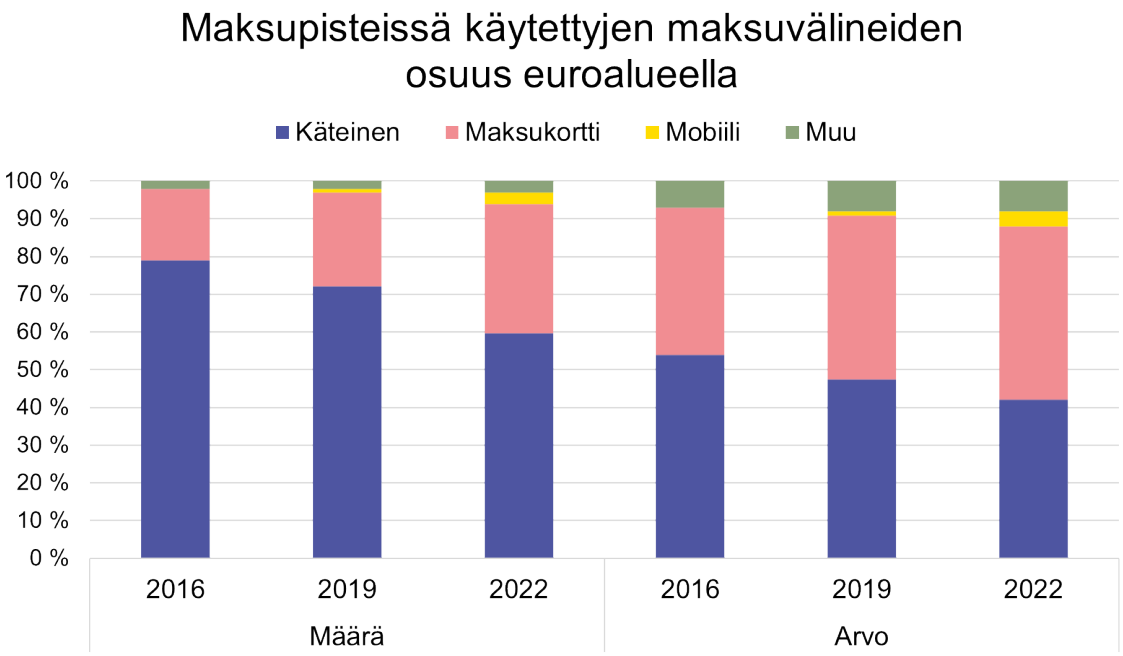
SPACE-tutkimus kartoittaa miten kuluttajat euroalueen eri maissa käyttävät käteistä ja muita maksuvälineitä. Tutkimuksessa tarkastellaan millaiset tekijät vaikuttavat kuluttajien maksutapoihin ja -tottumuksiin, mitä maksutapoja he suosivat ja millaisia maksuvälineitä heillä on käytettävissään. Juuri julkaistussa vuoden 2022 SPACE -tutkimuksessa[2] tarkasteltiin lisäksi maksukäyttäytymisessä tapahtuneita muutoksia koronapandemian puhkeamisen jälkeen, pikamaksamisen saatavuutta sekä kryptovarojen omistusta ja käyttöä.

Tutkimuksen aineisto kerättiin kaikista euroalueen maista useassa otantavaiheessa lokakuun 2021 ja kesäkuun 2022 välillä, jotta maksamisen kausivaihtelu pystyttiin huomioimaan. Satunnaisotannalla otokseen valitut henkilöt pitivät päiväkirjaa kaikista tekemistään maksuista. Tämän lisäksi he osallistuivat haastatteluun, jossa kartoitettiin heidän maksutottumuksiaan ja -asenteitaan. Vuoden 2022 tutkimustuloksia tulkittaessa on huomioitava, että vaikka euroalueella ei tutkimusajanjaksoilla asetettu liikkumisrajoituksia, useat maksupisteet, kuten ravintolat ja kulttuuritapahtumat, olivat suljettuina tai niihin pääsyä rajoitettiin ennen tutkimusajanjaksoa tai tutkimusajanjaksojen välillä, millä on voinut olla vaikutusta kuluttajien maksukäyttäytymiseen. Vasta pidemmällä aikavälillä nähdään ovatko pandemian aiheuttamat muutokset kuluttajien maksukäyttäytymisessä väliaikaisia vai nopeuttiko pandemia jo aiemmin havaittuja kehityskulkuja.

Käteinen on menettämässä asemaansa hallitsevana vähittäismaksutapana euroalueella

Käteismaksujen väheneminen maksupisteissä havaittiin jo vuoden 2019 SPACE-tutkimuksessa, mutta koronapandemia on kiihdyttänyt käteisen käytön vähenemistä entisestään. Maksutapahtumien määrällä mitattuna 79 prosenttia euroalueen maksuista tehtiin käteisellä vuonna 2016 (kuvio 1). Vastaava osuus vuonna 2019 oli 72 prosenttia ja vuonna 2022 enää 59 prosenttia. Kuluttajille tehtyjen kyselyiden mukaan pääasialliset syyt heidän käteisen käyttönsä vähentämiselle ovat aiempaa kätevämpi sähköinen maksaminen sekä ohjeistus välttää käteisen käyttöä pandemian aikana.

Kuvio 1.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022 and 2019, Study on the Use of Cash by Households in the euro area 2016
Kuvion kategoria "muu" sisältää sekit, tilisiirrot, kanta-asiakaspisteet, etusetelit, lahjakortit sekä muut maksuvälineet.
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Vähentyneestä käytöstä huolimatta käteinen on edelleen hallitseva vähittäismaksutapa euroalueen maksupisteissä maksutapahtumien määrällä mitattuna. Euroalueen maksupisteissä käteistä käytettiin useimmiten arvoltaan pieniin maksuihin. Käteisen käytön osuus maksuvälineenä laski, mitä suurempi oli maksun arvo. Yli 50 euron ostokset maksettiin euroalueen maksupisteissä useimmiten maksukortilla. Käteistä käyttivät euroalueella erityisesti vanhemmat ikäluokat, yli 55-vuotiaat.

Euromääräisesti korttimaksujen osuus oli euroalueella vuonna 2022 ensimmäistä kertaa korkeampi (46 %) kuin käteismaksujen osuus (42 %). Vuonna 2019 käteismaksujen euromääräinen osuus oli 47 prosenttia ja korttimaksujen euromääräinen osuus 43 prosenttia. Vuoteen 2019 verrattuna käteisen käyttö on vähentynyt eniten Etelä-Euroopan maissa: Kyproksella, Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa. Käteinen on hallitseva maksutapa myös euroalueen henkilöltä henkilölle tehdyissä maksuissa, vaikkakin on menettänyt jalansijaa mobiilisovellusten kautta tehtäville maksuille.

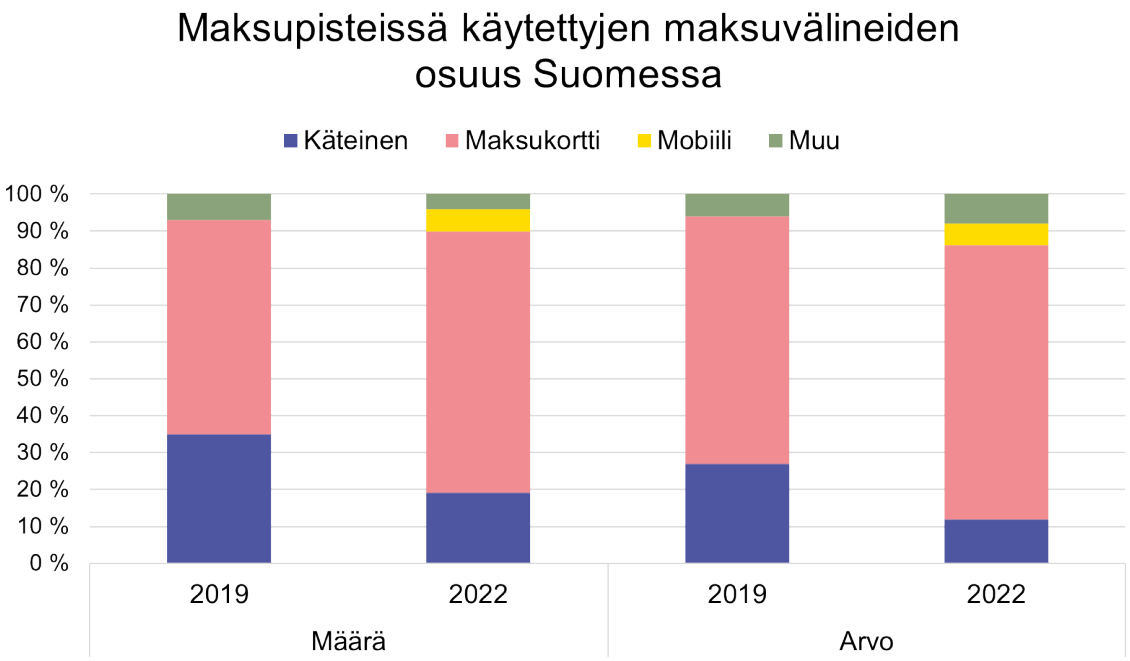
Tutkimuksessa havaittiin myös mobiilimaksujen kasvua euroalueen maksupisteissä pandemian aikana. Maksutapahtumien määrällä mitattuna mobiilimaksujen osuus kasvoi 1 prosentista 3 prosenttiin vuosien 2019 ja 2022 välillä samalla kun euromääräinen osuus kasvoi 1 prosentista 4

prosenttiin. Pandemian aikana myös kontaktiton maksaminen[3] kasvoi euroalueella huomattavasti. Vuonna 2019 kontaktittomat maksut edustivat 41 prosenttia kaikista euroalueen korttimaksuista ja 62 prosenttia kaikista korttimaksuista vuonna 2022. Suomessa kontaktittomien maksujen ylärajaa korotettiin 25 eurosta 50 euroon huhtikuussa 2019, mutta monessa muussa Euroopan maassa vastaava korotus on tehty vasta pandemian aikana.

Käteismaksujen osuus maksupistemaksuista oli Suomessa euroalueen alhaisin vuonna 2022

Myös Suomessa käteisen käyttö maksupisteissä on pandemian aikana laskenut voimakkaasti (kuvio 2). Vuonna 2016 käteisen käyttöosuus maksutapahtumien määrällä mitattuna oli Suomessa 54 prosenttia ja vuonna 2019 edelleen 35 prosenttia. Vuonna 2022 käteismaksujen osuus maksupisteissä suoritetuista maksuista oli Suomessa enää 19 prosenttia. Suomen Pankin kuluttajakysely antaa samansuuntaisia tuloksia käteisen käytön vähenemisestä. Vuoden 2022 kyselyn mukaan vain 6,8 prosenttia suomalaisista kuluttajista maksoi päivittäistavaraostoksensa yleisimmin käteisellä. Vuonna 2021 julkaistussa Suomen Pankin artikkelissa "Koronapandemia muuttaa maksutapoja pysyvästi"[4] havaittiin, että pandemian aikana vähentynyt yksityinen kulutus sekä hygienian korostunut huomiointi maksamisessa ovat johtaneet Suomessa käteisen käytön merkittävään vähenemiseen ja lähi- ja mobiilimaksamisen suosion kasvuun.

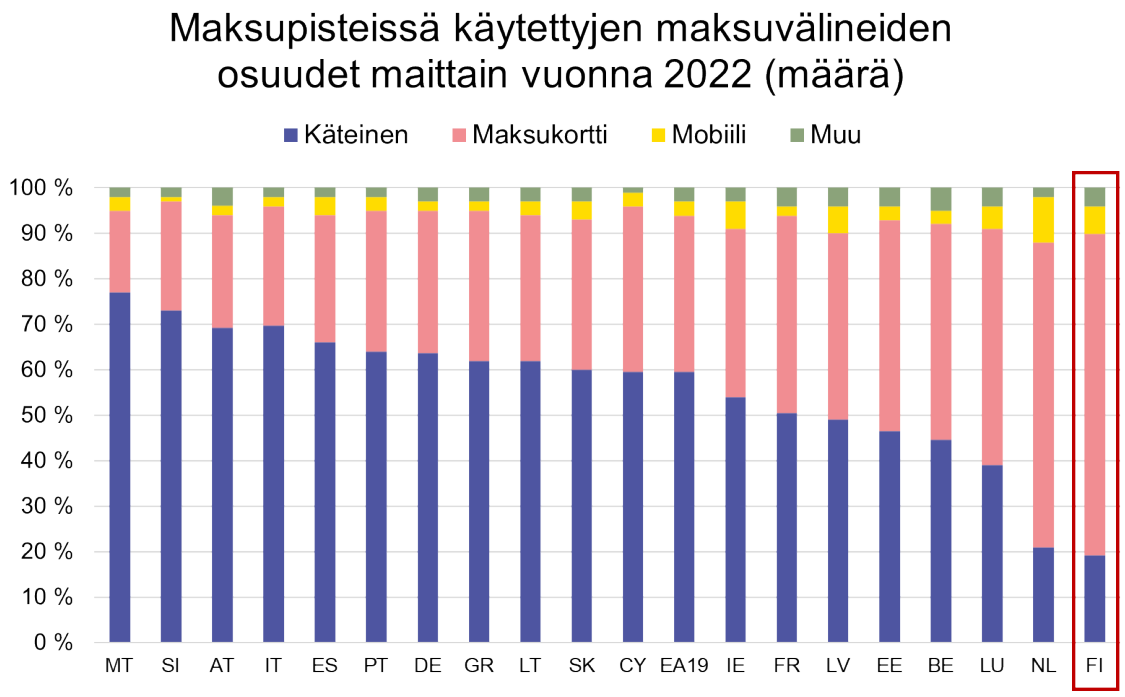
Kuvio 2.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2019 and 2022
Kuvion kategoria "muu" sisältää sekit, tilisiirrot, kanta-asiakaspisteet, etusetelit, lahjakortit sekä muut maksuvälineet.
20.12.2022
@ Suomen Pankki

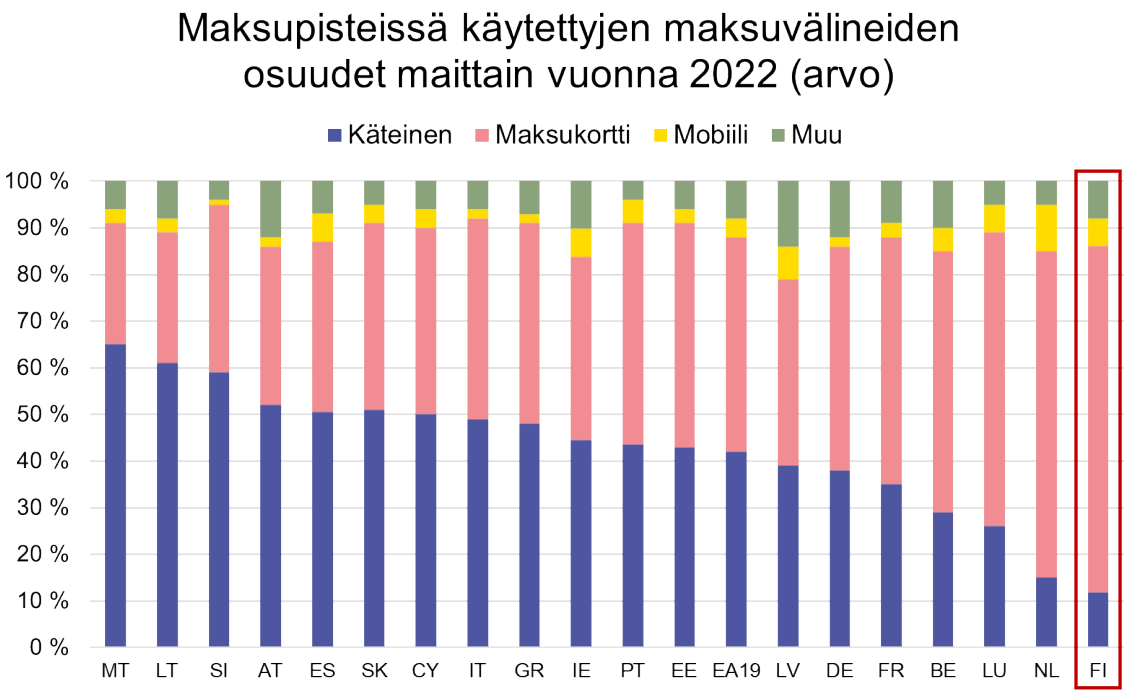
Käteismaksujen osuus maksupisteissä suoritetuista maksuista oli Suomessa vuonna 2022 euroalueen alhaisin sekä maksutapahtumien määrällä että euromääräisesti tarkasteltuna (kuvio 3 ja 4). Korttimaksujen osuus oli Suomessa puolestaan koko euroalueen suurin. Vuoden 2019 SPACE-tutkimuksessa käteismaksujen osuus oli Suomea alhaisempaa maksutapahtumien määrillä tarkasteltuna Alankomaissa ja euromäärinä tarkasteltuna Alankomaissa, Ranskassa ja Luxemburgissa. Vuonna 2022 Suomessa mobiilisovellusten kautta tehtyjen maksujen osuus oli 6 prosenttia sekä maksupistemaksujen määrässä että euromääräisesti tarkasteltuna. Mobiilimaksujen osuus maksupistemaksuista oli vuonna 2022 euroalueella suurinta Alankomaissa (10 %), ja vähintään 5 prosenttia Latviassa, Suomessa, Irlannissa ja Luxemburgissa.

Kuvio 3.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022
Kuvion kategoria "muu" sisältää sekit, tilisiirrot, kanta-asiakaspisteet, etusetelit, lahjakortit sekä muut maksuvälineet.
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Kuvio 4.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022
Kuvion kategoria "muu" sisältää sekit, tilisiirrot, kanta-asiakaspisteet, etusetelit, lahjakortit sekä muut maksuvälineet.
20.12.2022
@ Suomen Pankki

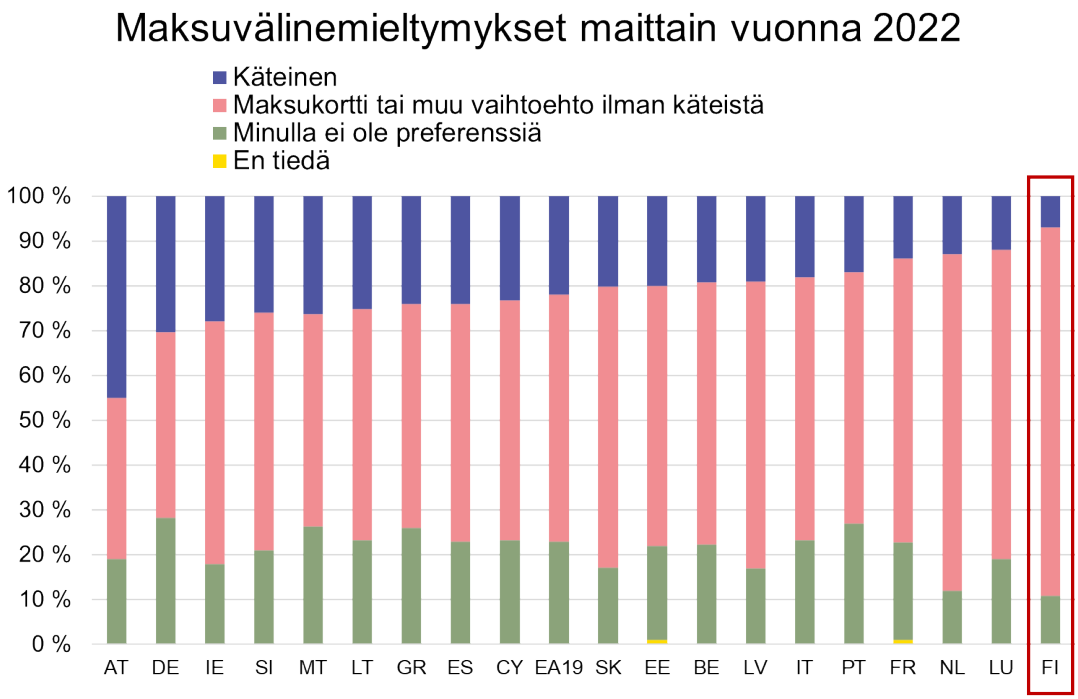
Käteismaksujen vähenemisestä huolimatta mahdollisuus käyttää käteistä nähdään euroalueella aiempaa tärkeämpänä

Vaikka käteisen käyttö euroalueella on laskenut, mahdollisuus käyttää käteistä niin halutessaan nähdään kuitenkin entistä tärkeämpänä. Euroalueen kuluttajista 60 prosenttia vastasi mahdollisuuden käyttää käteistä olevan heille tärkeää tai erittäin tärkeää, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 55 prosenttia. Jopa Suomessa, jossa käteistä käytettiin euroalueella kaikkein vähiten, 57 prosenttia kuluttajista koki käteisen käytön mahdollisuuden tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi. Vuonna 2019 vastaava osuus oli Suomessa 58 prosenttia. Tämä on selvästi enemmän kuin Suomen Pankin kuluttajakyselyssä, jonka mukaan 41 prosenttia kuluttajista piti käteismaksumahdollisuutta tärkeänä säännöllisten ostosten kannalta. Käteisen käytön kokivat tärkeäksi erityisesti euroalueen vanhemmat ikäluokat, yli 55-vuotiaat.

Maksumieltymyksissä käteisen käyttö on kuitenkin jatkanut laskuaan, mikä on havaittu myös käytännössä, sillä maksumieltymykset ovat merkittävä kuluttajien maksuvälineiden käyttöä ohjaava tekijä. Euroalueen kuluttajien yleinen halukkuus käyttää käteistä laski 5 prosenttiyksikköä vuodesta 2016 vuoteen 2019 ja edelleen toiset 5 prosenttiyksikköä vuodesta

2019 vuoteen 2022. Suomessa halukkuus käyttää käteistä on laskenut 6 prosenttiyksikköä vuosien 2019 ja 2022 välillä. Samoin kuin käteisen käyttöosuus maksupisteissä myös halukkuus käteisen käytölle on Suomessa euromaiden alhaisinta (kuvio 5). Euroalueella vanhimmat (65+) ja nuorimmat (18–24) ikäryhmät suosivat käteistä muita ikäryhmiä enemmän.

Kuvio 5.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022
Kyselyn kysymys: Jos sinulla on mahdollisuus käyttää useaa eri maksuvälinettä, mitä suosit?
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Tärkeimmät kaksi syytä sille, miksi käteistä suositaan euromaissa ovat, että käteisellä maksaminen pitää kuluttajan tietoisena omasta kulutuksestaan, minkä lisäksi käteinen mielletään anonyymiksi ja sen koetaan siten antavan käyttäjälleen yksityisyyttä (kuvio 6). Käteismaksut voidaan myös suorittaa välittömästi ilman katevarauksia. Kaksi käteisen käytön kolmesta tärkeimmästä syystä on muuttunut merkittävästi viimeisten viiden vuoden aikana. Kuten vuonna 2022 myös vuonna 2016 tärkein syy käteisen käytölle oli, että käteistä käyttämällä kuluttajilla on selkeämpi yleiskuva omista menoistaan. Toiseksi ja kolmanneksi tärkeimmät syyt olivat kuitenkin vuonna 2016 se, että käteinen hyväksytään aina ja että käteismaksut ovat nopeita. Vastaavasti euroalueen kuluttajat näkivät vuonna 2022 korttimaksujen suurimpina hyötyinä sen, ettei käteistä tarvitse kantaa mukana minkä lisäksi maksukorttien käyttö on nopeaa, helppoa ja turvallista. Korttimaksujen käytön perustelut eivät ole merkittävästi muuttuneet vuodesta 2016.

Kuvio 6.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Euroalueen kuluttajat pitivät keskimäärän 83 euroa käteistä lompakossaan vuonna 2022. Suomessa vastaava summa oli keskimäärin 80 euroa. Huomattavaa oli, että aiempaa useampi euroalueen kuluttaja piti ylimääräisiä käteisvaroja kotonaan vuonna 2022. Euroalueen kuluttajista 37 prosenttia piti kotona ylimääräisiä käteisvaroja vuonna 2022, kun vastaava osuus oli 34 prosenttia vuonna 2019. Suuremmalla osalla ihmisistä saattaa olla tarve pitää käteistä aiempaa enemmän kotona johtuen pandemiasta, talouden epävarmuudesta, Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa ja sähkökatkojen pelosta. Myös Suomen Pankki muistutti syksyllä 2022 kansalaisia huolehtimaan käteisen kotivarasta. Euroalueella ylimääräisiä käteisvaroja pitivät eniten kuluttajat Slovakiassa ja Virossa. Myös Suomessa useampi kuluttaja (41 %) säilytti käteisvaroja kotonaan vuonna 2022 vuoteen 2019 verrattuna (38 %). Suomalaiset kuluttajat pitivät euroalueen keskiarvoa (37 %) enemmän käteisvaroja (41 %). Syynä voi olla, että euroalueella käteistä käytetään arkisissa maksuissa enemmän, joten sitä pidetään enimmäkseen mukana lompakossa. Säännöllisiä tuloja maksettiin Suomessa käteisenä euroalueen maista kaikkein vähiten.

Kuluttajat ovat tyytyväisiä käteisen saatavuuteen

Käteisen tasapuolisen saatavuuden varmistaminen on olennainen osa eurojärjestelmän

käteisstrategiaa[5]. Suurin osa euroalueen kuluttajista oli tyytyväisiä käteisen saatavuuteen vuonna 2022. Euromaiden kuluttajista 89 prosenttia totesi, että on melko helppoa tai erittäin helppoa päästä käteisautomaatille tai pankkiin nostamaan rahaa. Luku on pysynyt samana vuodesta 2019. Suomessa vain 7 prosenttia kuluttajista koki käteisautomaatille tai pankkiin pääsemisen olevan vaikeaa. Tulokset ovat yhteneviä Suomen Pankin kuluttajakyselyn kanssa, sillä 91 prosenttia kuluttajista oli tyytyväisiä käteisen yleiseen saatavuuteen vuonna 2022. Tyytyväisyys käteisautomaattien määrään on noussut Suomen Pankin kuluttajakyselyssä tasaisesti vuodesta 2017. 80 prosenttia suomalaisista kuluttajista arvioi vuonna 2022 kyselyssä käteisautomaatteja olevan sopivasti, vaikka käteis- ja tilisiirtoautomaattien määrä on laskenut. Syynä saattaa olla käteisen käytön nopeampi vähentyminen. Käteisen nostaminen sekä euroalueella että Suomessa tapahtuu pääasiassa käteisautomaateista.

Pääsy myös muihin maksutapoihin on ensiarvoisen tärkeää, sillä kuluttajat eivät esimerkiksi voi suorittaa korttimaksuja ilman maksukorttia tai käyttää tilisiirtoja tai suoraveloituksia, mikäli heillä ei ole käytössään pankkitiliä. Euroalueella keskimäärin 94 prosentilla kuluttajista on hallussaan maksukortti ja 91 prosentilla pankkitili. Suomessa vastaavat osuudet ovat euroalueen korkeimpia. Suomessa 99 prosentilla kuluttajista onkin hallussaan maksukortti ja 98 prosentilla pankkitili. Mahdollisuus käyttää erilaisia maksuvälineitä voi olla tärkeä tekijä määritettäessä, miten ihmiset päättävät maksaa.

Mahdollisia syitä sille, miksi euroalueen kuluttajilla on enemmän maksukortteja kuin pankkitilejä, voivat olla, että ihmiset käyttävät maksukortteja, jotka eivät vaadi maksukorttiin yhdistettyä pankkitiliä, kuten Diners Club tai American Express. Muita syitä voivat olla prepaid-maksukortit tai maksukortit, jotka on linkitetty muiden perheenjäsenien, esimerkiksi vanhempien hallussa oleviin pankkitileihin. Ikäryhmässä 18-24-vuotiaat erityisesti pankkitilejä oli muihin ikäryhmiin nähden vähemmän. Huomionarvoista on, että pieni osa euroalueen kuluttajista vastasi, ettei heillä ollut käytössään pankkitiliä, maksukorttia tai kryptovaroja. Voidaan olettaa, että nämä ihmiset luottavat pääasiassa käteismaksuihin tai pyytävät apua ystäviltään ja perheenjäseniltään, kun heidän tarvitsee maksaa jollakin muulla tavalla kuin käteisellä.

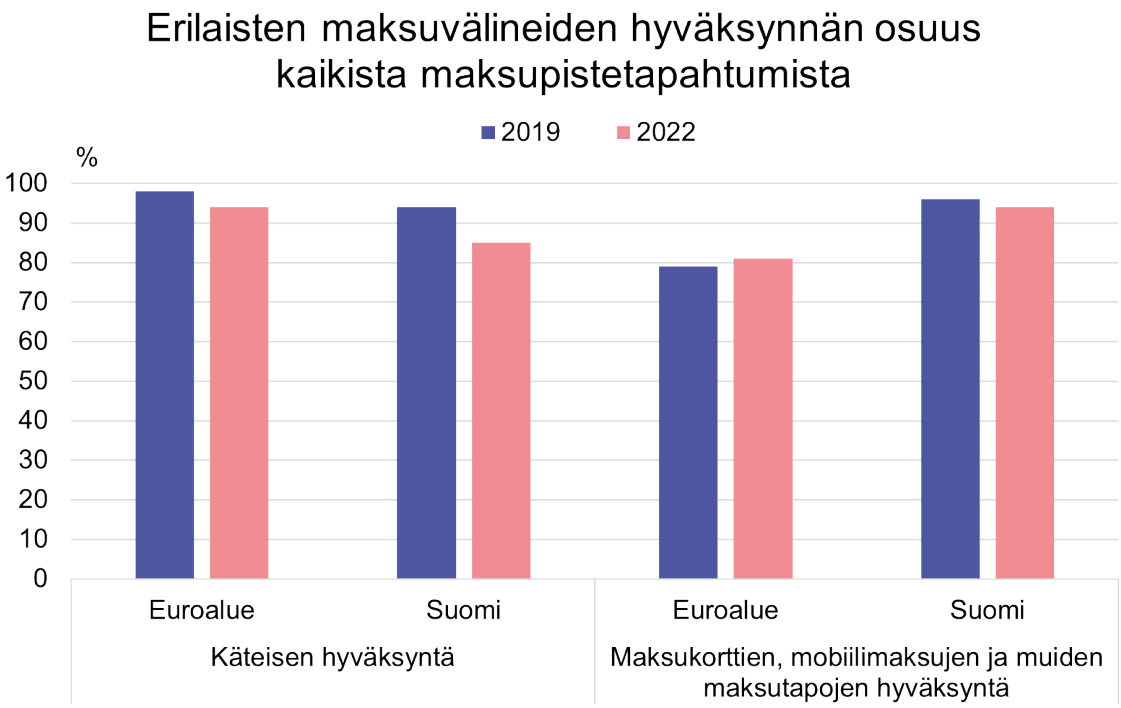
Euroalueella keskimäärin vain 4 prosenttia kuluttajista vastasi omistavansa kryptovaroja. Kryptovaroista 71 prosenttia käytettiin investointitarkoituksiin. Suurin osa kryptovarojen omistajista oli 25-39-vuotiaiden ikäryhmässä. Suomessa 6 prosenttia kuluttajista omisti kryptovaroja ja myös niistä suurinta osaa (74 %) käytettiin investointitarkoituksiin. Eniten kryptovaroja omistettiin Sloveniassa (8 %) ja Luxemburgissa (8 %).

Käteisen hyväksyntä maksupisteissä on laskenut euroalueella ja Suomessa

Kauppiaiden hyväksymien maksutapojen ja kuluttajien käyttämien maksutapojen välillä on selvä yhteys. Toisaalta kauppiaiden maksutavan hyväksyntä vaikuttaa siihen, miten ihmiset voivat maksaa. Toisaalta kauppiaiden taipumus hyväksyä jokin maksutapa riippuu siitä, kuinka moni asiakas käyttää mitäkin maksutapaa[6]. Maksupisteasioinnissa käteisen hyväksyntä on sekä euroalueella että Suomessa laskenut (kuvio 7). Käteisen hyväksyntä fyysisissä maksupisteissä euroalueella laski 98 prosentista 94 prosenttiin vuosien 2019 ja 2022 välillä. Suomessa käteisen hyväksyntä laski 94 prosentista 85 prosenttiin vastaavalla ajanjaksolla. Suomea vähemmän käteismaksuja hyväksyviä maksupisteitä löytyy euroalueelta vain Alankomaista ja Latviasta.

Muut maksutavat kuin käteinen hyväksyttiin euroalueella puolestaan 81 prosentissa maksupisteistä ja Suomessa 94 prosentissa maksupisteistä vuonna 2022. Suomessa muiden kuin käteisellä suoritettavien maksutapojen hyväksyntä on euroalueen toiseksi korkein Alankomaiden jälkeen. Suomessa maksukorttien, mobiilimaksujen ja muiden maksutapojen hyväksyntään liittyvät havainnot laskivat vuosien 2019 ja 2022 välillä (96 % vuonna 2019 ja 94 % vuonna 2022). Aikasarjojen analysoinnissa on kuitenkin otettava huomioon, että tieto perustuu yhden päivän maksupäiväkirjoihin, joten osuuksiin sisältyy joitakin epävarmuustekijöitä, ja pieniä muutoksia eri vuosina on tulkittava tätä taustaa vasten.

Kuvio 7.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2019 and 2022
20.12.2022
@ Suomen Pankki

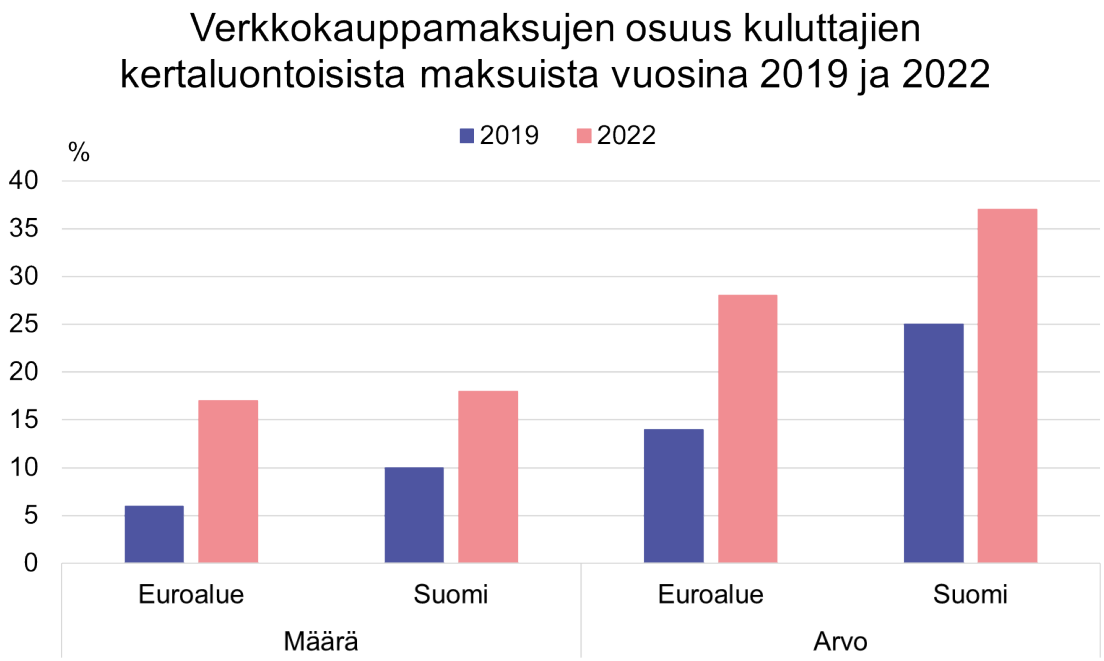
Eurojärjestelmän vähittäismaksustrategian[7] keskeinen tavoite on pikamaksujen (Single Euro Payments Area Instant Credit Transfers, SCT Inst) täysimääräinen käyttöönotto euroalueella. Pikamaksut määritellään sähköisiksi vähittäismaksuiksi, jotka käsitellään reaaliajassa, 24 tuntia vuorokaudessa, 365 päivää vuodessa, ja jossa varat ovat välittömästi vastaanottajan käytettävissä. Euroalueella 51 prosenttia kuluttajista raportoi pikamaksujen olevan heille tällä hetkellä saatavilla. Suomi asettui hieman euroalueen keskiarvon yläpuolelle, sillä 56 prosenttia kuluttajista raportoi pikamaksujen olevan saatavilla. Pikamaksujen saatavuus oli SPACE-tutkimuksen mukaan laajinta Luxemburgissa (63 %) ja suppeinta Kreikassa (33 %). Kuitenkin Euroopan maksuneuvoston (European Payments Council, EPC) vuoden 2021 tilastojen[8] mukaan SCT Inst skeema kattaa Luxemburgissa vain noin 9 prosenttia osanottajista. EPC tilastojen mukaan skeeman kattavuus on suurinta Itävallassa (92 %), Saksassa (88 %) ja Suomessa (88 %). SPACE-tutkimuksen ja EPC tilastojen erot pikamaksamisen kattavuudessa voivat johtua siitä, että SPACE-tutkimuksen vastaajat eivät tunne SCT Inst -määritelmää ja sekoittavat sen toiseen maksuvälineeseen.

Verkkokauppamaksut kasvoivat huomattavasti pandemian aikana

Pandemian aikana havaittiin myös verkkokauppamaksujen huomattava kasvu päivittäisissä kertaluonteisissa maksuissa[9]. Kotona vietetty aika kasvoi pandemian aikana, minkä vuoksi kuluttajat siirtyivät tekemään aiempaa enemmän ostoksiaan verkossa. SPACE-tutkimus määrittelee verkkokauppamaksuiksi verkossa tilattujen ja maksettujen tuotteiden ja palveluiden maksut. Sellaiset tuotteet ja palvelut, jotka on tilattu verkossa, mutta maksettu paikan päällä, määritellään maksupistemaksuiksi. Euroalueella verkkokauppamaksujen osuus maksutapahtumien määrällä mitattuna kasvoi 6 prosentista 17 prosenttiin vuosien 2019 ja 2022 välillä (kuvio 8). Verkkokauppamaksujen osuus euromääräisesti tarkasteltuna oli puolestaan 28 prosenttia vuonna 2022 (verrattuna 14 prosenttiin vuonna 2019), mikä osoittaa, että verkkokauppamaksuja käytettiin erityisesti arvoltaan suurempien maksujen maksamiseen.

Suomessa verkkokauppamaksujen osuus maksutapahtumien määrällä mitattuna nousi 10 prosentista 18 prosenttiin vuosien 2019 ja 2022 välillä. Verkkokauppamaksujen euromääräinen osuus oli Suomessa 37 prosenttia vuonna 2022 (25 % vuonna 2019), mikä tekee Suomesta yhden suurimmista verkkokauppamaksujen käyttäjistä euroalueella. Suomen Pankin artikkelissa "Koronapandemia muuttaa maksutapoja pysyvästi" havaittiin, että 28 prosenttia suomalaisista on lisännyt verkossa ostamista pandemian aikana.

Kuvio 8.

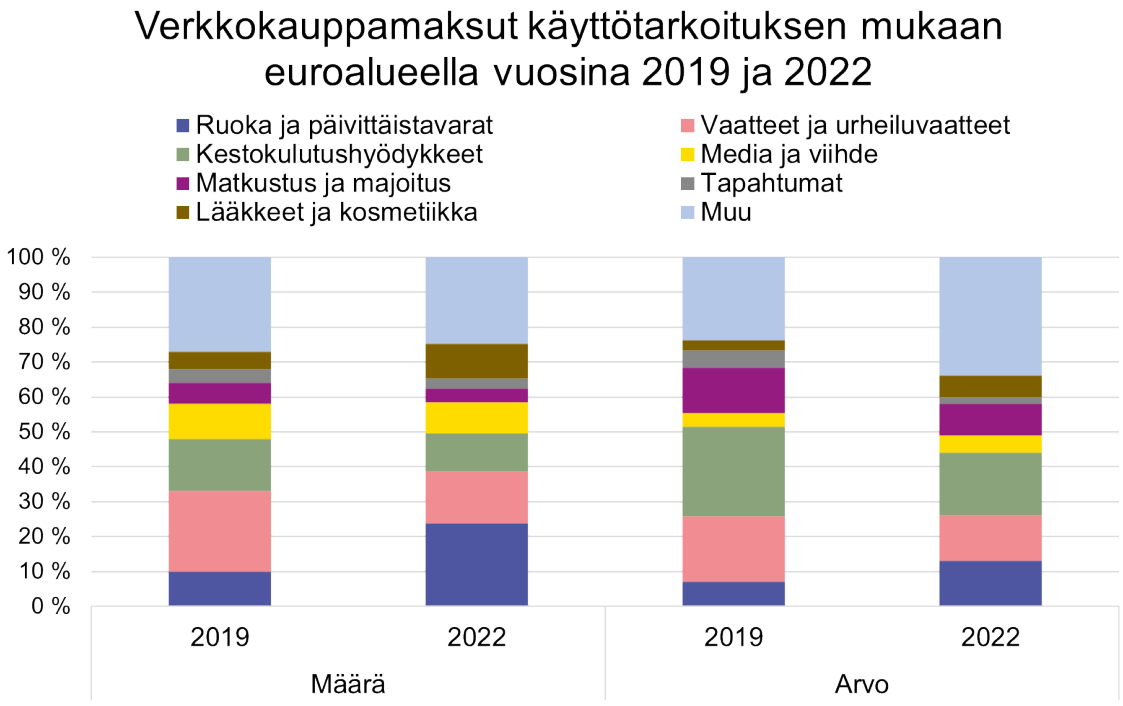
Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2019 and 2022
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Myös verkko-ostosten rakenne on pandemian aikana muuttunut huomattavasti ja erityisesti ravintolaruoan, ruokakauppojen ja päivittäistavaroiden verkko-ostokset ovat lisääntyneet (kuvio 9). Tähän on todennäköisesti vaikuttanut ruokatarvikkeiden ja ravintolaruoan lisääntynyt tilaaminen kotiin pahimpaan korona-aikaan, jota kuluttajat ovat jatkaneet myös pandemian jälkeen. Ennen pandemiaa huomattava osa verkko-ostoksista koostui matkailuun liittyvistä palveluista, kuten lentolipuista tai hotellivarauksista, mutta pandemian aikana tuotevalikoima on laajentunut. Verkkokauppamaksujen määrällinen kasvu ei kuitenkaan ole vaikuttanut siihen millä maksuvälineellä verkkokauppamaksut maksetaan.

Korttimaksu on sekä euroalueella että Suomessa yleisimmin käytetty maksuväline verkkokauppamaksuissa. Vuonna 2022 euroalueen verkkokauppamaksuista 51 prosenttia tehtiin maksukortilla ja 6 prosenttia tilisiirtoina, kun vastaavasti Suomessa 40 prosenttia verkkokauppamaksuista tehtiin maksukortilla ja 33 prosenttia tilisiirtoina. Euromääräisesti tarkasteltuna 47 prosenttia euroalueen verkkokauppamaksuista tehtiin vuonna 2022 maksukortilla ja 16 prosenttia tilisiirtoina. Suomessa puolestaan 41 prosenttia verkkokauppamaksuista tehtiin euromääräisesti tarkasteltuna korttimaksuina ja 37 prosenttia tilisiirtoina.

Suomen Pankin maksuliiketilastojen[10] mukaan korttimaksu on Suomessa yleisin maksutapa verkkokauppamaksuissa maksutapahtumien määrällä mitattuna, mutta euromääräisesti tarkasteltuna verkkomaksupainikkeet ovat edelleen korttimaksuja suositumpia. Tämä viittaa siihen, että suuret maksut tehdään Suomessa useammin verkkomaksupainikkeilla eli tilisiirtoina. Maksuliiketilastojen mukaan korttimaksujen osuus verkkokauppamaksuista on sekä määrässä että arvossa tarkasteltuna kasvanut. Euromääräisesti korttimaksujen osuus on kasvanut 36 prosentista 43 prosenttiin vuosien 2019 ja 2021 välillä, samalla kun verkkomaksupainikkeiden osuus on laskenut 64 prosentista 57 prosenttiin. Määrällisesti korttimaksujen osuus on kasvanut 56 prosentista 69 prosenttiin vuosien 2019 ja 2021 välillä, samalla kun verkkomaksupainikkeiden osuus on laskenut 44 prosentista 31 prosenttiin. Euroalueella tilisiirtoja käytettiin muita maksuvälineitä useammin arvoltaan suurempiin maksuihin. Nuoremmat ikäryhmät (alle 39-vuotiaat) käyttivät verkkokauppamaksuja vanhempia ikäryhmiä enemmän.

Kuvio 9.

Lähde: ECB Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area 2022
20.12.2022
@ Suomen Pankki

Viitteet

1. Suomen Pankin kuluttajakysely käteisen ja maksukorttien käytöstä. ↑
2. ECB (2022) Study on the Payment Attitudes of Consumers in the euro area (SPACE). ↑

3. Maksu, jossa maksukorttia tai elektronista laitetta pidetään muutaman senttimetrin päässä vähittäiskaupan maksupäätteestä. ↑
4. Hellqvist, M., Liikanen, J., Sintonen, M. ja Takala K. (2021). "Koronapandemia muuttaa maksutapoja pysyvästi". Euro ja Talous. ↑
5. Eurojärjestelmän käteisstrategia. ↑
6. McAndrews, J. J. ja Wang, Z. (2012). “The Economics of Two-Sided Payment Card Markets: Pricing, Adoption and Usage”. Working Papers, No 12-06, Federal Reserve Bank of Richmond. ↑
7. Eurojärjestelmän vähittäismaksustrategia (EN). ↑
8. EPC Status Update on SCT Inst Scheme November 2021. ↑
9. Päivittäisiä kertaluontoisia maksuja ovat tuotteiden tai palveluiden ostamiseksi tehdyt maksut maksupisteillä, henkilöiden väliset maksut, joihin ei liity tuotteiden tai palveluiden ostoa, sekä verkkokaupassa suoritetut maksut. ↑
10. Suomen Pankin maksuliiketilastot. ↑

Asiasanat

koronapandemia, käteinen, maksaminen, SPACE-tutkimus